

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B13	11 ก.พ. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ทรูไอดี ฟ้อง กสทช.	“พิรงรอง effect” กับผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบัน	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ที่มาของคดีความ - อนาคต กสทช. จะเป็นอย่างไร - พิรงรอง effect กับผลกระทบต่อสังคมไทย 	

“กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม เป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง
สำหรับใช้ในการรักษาและอำนวยความยุติธรรมเท่านั้น”

พระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 9

จากคดีความระหว่างองค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชน ที่ดำเนินการถึงชั้นฟ้องร้อง ในเรื่องการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ที่ระบุว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาทถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เป็นคดีการฟ้องร้องระหว่างฝ่ายโจทก์ คือ บริษัท โทร

ดิจิทัล กรุ๊ป จำกัด และจำเลย คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.พิรงรอง รามสูต กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ด้านกิจการโทรทัศน์ โดย โทรไอดี มองว่าศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง ใช้อำนาจในฐานะประธานอนุกรรมการของ กสทช. โดยมิชอบ ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจของตนโดยตรง จนเกิดทำให้เกิดเป็นประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมเป็นอย่างมาก ถึงขั้นมีการนำไปถกในวงวิชาการทำให้เกิดเป็นกระแส “พิรงรอง Effect”

ที่มาของคดี

เมื่อปี 2566 มีผู้ร้องเรียนมาที่สำนักงาน กสทช. กรณีที่บนแอปพลิเคชัน ‘ทรูไอดี’ มีโฆษณาแทรกในช่องรายการทีวีดิจิทัลของผู้ได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. โดยบริษัท โทรดิจิทัล กรุ๊ป ในฐานะผู้ให้บริการแอปฯ ทรูไอดี ได้นำสัญญาณของช่องนั้น มาถ่ายทอดในแพลตฟอร์มของตนเอง ต่อมาเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566 สำนักงาน กสทช. ได้ออกหนังสือแจ้งไปยังผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตจำนวน 127 ราย โดยให้ทุกรายตรวจสอบการนำภาพไปเผยแพร่ในแพลตฟอร์มต่างๆ ว่าให้ปฏิบัติตามประกาศ กสทช. และเงื่อนไขแบบท้ายใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด ซึ่งการออกหนังสือแจ้งนี้ ได้อ้างอิงตามหลัก ‘มัสต์ แครี่’ (Must Carry) ซึ่งหมายถึง จะต้องไม่มีการแทรกเนื้อหาใดๆ นั่นคือจะต้องไม่มีโฆษณาคั่นในแพลตฟอร์ม โดยหนังสือเตือนนี้ไม่ได้ส่งตรงไปยังบริษัท โทรดิจิทัลฯ เนื่องจากบริษัทไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. ต่อมามีการออกหนังสือเตือน ฉบับที่ 2 เตือนซ้ำมาอีกครั้ง เมื่อ 3 มีนาคม 2566 ในครั้งนี้เพิ่มความอีกว่า การถ่ายทอดทีวีผ่าน

ช่องทางอื่นเช่น OTT (Over-The-Top คือ การให้บริการสตรีมเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต) นั้น OTT ดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตด้วย จากนั้นก็ระบุถึง ทูโรโอที โดยเจาะจงว่ายังไม่ได้ขออนุญาต ซึ่งเมื่อออกหนังสือเตือนเพิ่มเติมมาอย่างนี้แล้ว ศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง ก็สั่งให้แก้ไขรายงานการประชุมเพิ่มความลงไปอีกว่า ที่ประชุมมีมติให้ระบุกรณี ทูโรโอที ลงไปในคำเตือนด้วย

โดยในชั้นพิจารณาคำร้องทุกข์ ทูโรโอที ก็ยุติกันตรงจุดที่ว่า ยังไม่มีกฎหมายที่จะมาควบคุม ทำให้เรื่องถูกยุติไป แต่หลังจากนั้น ศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง นำปัญหานี้เข้ามาในอนุกรรมการใบอนุญาตโทรทัศน์ ที่ตนเองเป็นประธาน โดยในที่ประชุมอนุกรรมการกำกับใบอนุญาตโทรทัศน์ ศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง พูดว่า งานนี้เราต้องเตรียมตัว "ลัมยักซ์" โดยผลักดันออกมาจนเป็นความเห็นได้ว่า แม้จะยังไม่มีกฎหมายคุม OTT แต่ กสทช.ก็มีอำนาจตามกฎหมาย ที่วี เตือนไปยังทีวีทั้งหมด ทั้งดิจิทัลและเคเบิลว่า คุณจะถ่ายทอดได้ก็แต่เฉพาะช่องทางที่เรา

อนุญาตไว้ และถ้ามีรายการประเภทบังคับให้ถ่ายทอด (Must Carry) คุณก็จะให้มีโฆษณาปรากฏด้วยไม่ได้ ซึ่งทูลฯ เห็นว่า หนังสือเตือนมีการระบุชื่อของทูโรโอทีรายเดียว และยังระบุว่า ยังไม่ได้รับอนุญาต โดยในชั้นแรกทูลฯ ฟ้อง ผอ.ที่ลงนามในหนังสือ เท่านั้น ทำให้ ผอ.ท่านนี้ต้องเอาเทพการประชุมมาแสดงต่อศาลว่าตนทำตามคำสั่งของประธานที่สั่งไว้แบบนี้ ทูลฯ เลยหันมาฟ้องศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง ในมาตรา 157 ซึ่งทูโรโอที มองว่าคำเตือนดังกล่าวสร้างความเสียหายแก่บริษัท

และอาจกระทบต่อผู้รับใบอนุญาตช่องโทรทัศน์ เพราะผู้รับใบอนุญาตประเภทช่องรายการโทรทัศน์บางช่อง อาจนำมาเป็นเหตุผลในการขอระงับการเผยแพร่รายการต่าง ๆ และสำนักงาน กสทช. ก็ยังไม่มีระเบียบเฉพาะในการกำกับดูแลกิจการ OTT ทูโรโอที จึงไม่ต้องรับใบอนุญาตจาก กสทช. ก็คือไม่ต้องปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.พิรงรอง ยืนยันว่า การออกหนังสือเตือนของ กสทช. เป็นการทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบจากการแทรกโฆษณาตามหลักเกณฑ์ Must Carry และดูแลสิทธิเนื้อหาของผู้ให้บริการโทรทัศน์ดิจิทัล เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม ทั้งนี้ ไม่ได้เลือกปฏิบัติต่อผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งเป็นพิเศษ

อนาคต กสทช. จะเป็นอย่างไร

ประเด็นหลักของเรื่องคือ กฎ Must Carry เป็นประกาศที่ผ่านมติ กสทช. ไปแล้ว ทำให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. ที่ต้องกำกับดูแล หากมีเรื่องร้องเรียนเข้ามา ถึงแม้ว่าอนุกรรมการหรือกรรมการคนไหนคนใด ไม่ได้ดำเนินการกำกับดูแล ก็ยังเป็นหน้าที่ของสำนักงานที่ต้องพยายามแก้ปัญหาให้ผู้บริโภค และ ช่องโหว่กฎหมายกำกับ OTT

กสทช. มีภารกิจหลักในการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อและประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ดังนั้น หากมีการร้องเรียนว่าผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิ กสทช. ย่อมต้องดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแลสื่อ ทว่าคดีความที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการทำงานของ กสทช. และกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการสื่อ นักวิชาชีพสื่อ และผู้บริโภคสื่อ

สำหรับปรากฏการณ์ผลกระทบจาก ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.พิรงรอง หรือ พิรงรอง effect ที่กำลังเป็นกระแสสังคมในขณะนี้ เป็นเรื่องที่ต้องยอมรับว่าทำให้ผู้บริโภค และแวดวงวิชาการด้านนิติศาสตร์ วารสารศาสตร์

ต้นตัวกันมากขึ้น ปมประเด็นของเรื่องที่กำลังเป็นกระแสสังคมคือ นายทุน (บริษัทเอกชนที่เป็นคู่กรณี (ฝ่ายโจทก์)) เป็นฝ่ายผิด หมายถึง ผิดในแง่ผู้เอาเปรียบผู้บริโภค ใช่หรือไม่ หรือว่า ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.พิรงรอง ในฐานะผู้ควบคุมกฎ (regulator) หนึ่งในคณะกรรมการ กสทช. ด้านกิจการโทรทัศน์ เป็นฝ่ายผิด เพราะต้องคำพิพากษาว่า กระทำผิดตามมาตรา 157 แต่ขณะเดียวกัน ก็มีคนตั้งข้อสังเกตไปยังบุคคลผู้เป็นผู้พิพากษาอีกด้วย

พิรงรอง effect กับผลกระทบต่อสังคมไทย

กรณีที่เกิดขึ้นนี้ ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องผิดปกติจากแนวทางปกติที่ควรเป็นเรื่องของศาลปกครอง แต่ยังทำให้มีคำถามสำคัญเกี่ยวกับ **กลไกทางกฎหมายและการใช้อำนาจรัฐ** เพราะโดยปกติแล้ว หากสาธารณชนเห็นว่าคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประชาชนก็จะใช้กระบวนการทางกฎหมายได้หลายช่องทาง เช่น อุทธรณ์โดยตรงไปยังหน่วยงานนั้นๆ หรือการฟ้องศาลปกครองเพื่อเพิกถอนคำสั่ง หรือฟ้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐ แต่

สำหรับกรณีนี้ กลับพบว่าผู้ทำหน้าที่ในหน่วยงานถูกดำเนินคดีในศาลอาญา ซึ่งนับเป็นลักษณะที่ไม่พบได้บ่อย ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของคดีนี้ และยังมีข้อสังเกตสำคัญ คือคดีนี้มุ่งเน้นฟ้องร้องไปที่ตัวของคณะกรรมการ กสทช. ในขณะที่ผู้มีอำนาจเซ็นจดหมายหรือเป็นผู้สั่งการจริงๆ กลับไม่มีความชัดเจนว่าควรเป็นผู้รับผิดชอบหรือไม่ ประเด็นนี้ทำให้เกิดความแปลกประหลาดในทางกฎหมาย เพราะตามหลักความรับผิดชอบอาญา ผู้ที่ออกคำสั่งและลงนามในเอกสารทางราชการควรเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง แต่คดีนี้ก็กลับมุ่งเป้าไปที่องค์กรกำกับดูแล ทำให้เกิดข้อกังขาว่าอาจเป็นแนวทางใหม่ในการข่มขู่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ไม่กล้าปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ผลกระทบจากคดีนี้อาจส่งผลในอนาคต เพราะเจ้าหน้าที่รัฐอาจจะเกิดความลังเลที่จะดำเนินงานด้านกำกับดูแลที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หากเกิดความเสี่ยงกับการถูกฟ้องร้องมากขึ้น

คดีนี้สร้างแรงกระเพื่อมในเชิง **สิทธิและความเป็นส่วนตัว** แต่ก็ช่วยเปิดโปงปัญหาเชิงโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรม กสทช. และอนาคตของอุตสาหกรรมสื่อฯ และโทรคมนาคมไทย คำพิพากษาที่ปรากฏออกมานั้น ช่วยกระตุ้นให้สังคมตั้งคำถามถึงหลักนิติธรรม และ **มาตรฐานความยุติธรรมในระบบกฎหมายไทย** ทำให้นักกฎหมายมากมายมองว่าคดีนี้ควรเป็นจุดเริ่มต้นของการถกเถียงเชิงโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปที่แท้จริง ไม่ใช่แค่การปล่อยให้เกิดเป็นกระแสชั่วคราวแล้วก็จางหายไป

ยังมีอีกหนึ่งประเด็นสำคัญได้แก่ บทบาทของ กสทช. ที่ถูกสังคมตั้งคำถามมากมายถึงเรื่องความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและสื่อฯ ประเด็นนี้ช่วยให้สังคมตื่นตัวในบทบาทของ กสทช. มากขึ้น นับเป็นเรื่องดี เพราะ กสทช. ได้ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์มานานมากในเรื่อง **ธรรมาภิบาลในองค์กร** และยังคงวิพากษ์เรื่องการดำเนินงานที่ไม่ตอบโจทยยุคดิจิทัล เพราะฉะนั้น กรณีนี้จึงเป็นสัญญาณเตือนว่าถึงเวลาแล้วที่ต้องตรวจสอบและปรับปรุงบทบาทขององค์กรกำกับดูแลนี้อย่างจริงจัง

สิ่งสำคัญคือประเด็น OTT (On The Top) ซึ่งเป็น platform หนึ่งที่ถูกนำมาใช้มากขึ้นในแวดวงการสื่อสารยุคใหม่ ที่เข้ามาทดแทนการแพร่ภาพบนจอโทรทัศน์แบบดั้งเดิม นอกจากนี้ยังมีระบบ streaming online อีกด้วย ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้ยังไม่มีกฎหมาย และระเบียบ รวมถึงมาตรการใดๆ ที่ใช้กำกับดูแลให้ชัดเจน แม้ในความ

จริงจะพบว่าการสื่อสารด้วยระบบออนไลน์ในยุค 5G และ 6G กำลังเฟื่องฟูก็ตาม ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดกฎระเบียบเรื่องนี้ให้ชัดเจนด้วย สังคมโลกกำลังเร่งพัฒนาและภาคธุรกิจเองก็กำลังแข่งขันกันในเรื่องนี้อย่างหนัก เพราะเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจที่สำคัญ

ในส่วนของ กสทช. ใช้ระยะเวลา 4 ปีในการศึกษาแนวทางการกำกับดูแล OTT และได้จัดทำร่างข้อกำหนดขึ้นเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ปี 2566 แต่ปัจจุบัน ร่างข้อกำหนดเพื่อดูแล OTT ก็ยังไม่ถูกเสนอเข้าสู่ที่ประชุม กสทช. นี่คือช่องว่างที่ทำให้ OTT ยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้ โดยปราศจากข้อบังคับใดๆ ที่ชัดเจน

ดังนั้น เมื่อ กสทช. ยังไม่มีข้อบังคับเรื่อง OTT อย่างชัดเจน ก็หมายความว่าภาคเอกชนก็ยังสามารถทำมาหากินกับเรื่องนี้ได้ต่อไป โดยไม่มีอำนาจกำกับดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐ การปล่อยให้เอกชนดำเนินการเรื่อง OTT ไปโดยไร้ข้อกำหนด ไร้ทิศทาง ก็คือการปล่อยให้ผู้ประกอบการดำเนินแนวทางด้านการสื่อสารไปตามใจของตนเอง เพราะไม่ใช่เรื่องผิดที่เอกชนจะแสวงหากำไรจากการทำธุรกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องจรรยาบรรณ และจริยธรรมใดๆ เพราะหาก

เรามองว่าไม่มีข้อห้ามทางกฎหมายที่ชัดเจนแล้ว เขาก็สามารถดำเนินกิจการต่อไป

คติของศาสตราจารย์กิตติคุณ พิรงรอง ไม่ได้เป็นเพียงแค่อคติความส่วนบุคคล แต่เป็นประเด็นทางสังคมที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำลายในการกำกับดูแลสื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล รวมถึงความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค การรักษาสสมดุลระหว่างเสรีภาพในการแสดงออกและความรับผิดชอบ และระบบความยุติธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์
อจ.ทก.สมย.วทป.

อ้างอิง

สืบค้นได้จาก : <https://thestandard.co/pirongrong-effect-nbtc-legal-impact-thailand/>

สืบค้นได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/articles/cn8x9vdzdngo>

สืบค้นได้จาก : <https://www.naewna.com/politic/columnist/61764>